

## “วิสาหกิจชุมชน ร่วมแรงร่วมใจ พลิกฟื้นผืนนาอินทรีย์ ที่บ้านดอนตะเคียน”

พี่น้องบ้านดอนตะเคียน ต.หนองยาว อ.ลาดยาว จ.นครสวรรค์ รวมตัวเป็น “วิสาหกิจชุมชนสตรี-เยาวชนสหกรณ์บ้านดอนตะเคียน” ต่อยอดการจัดทำแผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเองต้นแบบไปสู่การร่วมสร้างเกษตรกรต้นแบบทำนาอินทรีย์และสร้างอาชีพให้เยาวชน พลิกฟื้นผืนนาอินทรีย์ที่ส่งผลดีทั้งกาย ใจและปากท้องอยู่รอด ปลอดภัยได้ในทุกวิกฤติ

สวัสดิ์เพื่อนพี่น้องชุมชนคนเข้มแข็งทุกท่าน เรื่องเล่าฉบับนี้ “สุขน” จะพาไปเยี่ยมพี่น้องชาวตำบลหนองยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ที่ร่วมมือร่วมใจกันทำเกษตรปลอดภัย ที่มีเป้าหมายอนาคตคือพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ชีวภัณฑ์ ปลุกพืชผักทนแล้ง บริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ให้ยั่งยืนและใช้ได้จริง

**พี่สาริตา ศิลป์อยู่** รองประธานวิสาหกิจชุมชนสตรี-เยาวชนสหกรณ์บ้านดอนตะเคียน เล่าให้ผมฟังว่า เมื่อปี 2541 ที่ประเทศไทยประสบกับวิกฤติต้มยำกุ้ง ทำให้มีผู้ว่างงานและถูกเลิกจ้างจำนวนกว่า 2 ล้านคน รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้กู้เงินมาทำโครงการลงทุนเพื่อสังคม หรือ Social Investment Project - SIP เพื่อเยียวยาความเดือดร้อนของประชาชน ซึ่งหมู่บ้านดอนตะเคียนก็เป็นหนึ่งในชุมชนที่ได้รับผลกระทบด้วย ชาวบ้านดอนตะเคียนจึงได้มีการจัดทำ**แผนแม่บทชุมชนพึ่งตนเองต้นแบบ** เริ่มสำรวจชุมชน จนพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องการเข้าถึงสาธารณูปโภคอย่างไฟฟ้า น้ำประปา ถนน เข้าไม่ถึงระบบบริการสาธารณสุข มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย

หลังจากรู้ปัญหา ชุมชนจึงมาร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ว่าเรื่องไหนที่ชาวบ้านพอจะทำได้เอง เรื่องไหนที่เกินกำลังจะต้องส่งต่อให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการโดยตรง ซึ่งเรื่องที่ชาวบ้านจัดการเองได้ คือ การเกษตร ชาวบ้านจึงสนับสนุนกันทำเรื่องเกษตรปลอดภัย โดยจัดให้มีการเสริมความรู้ตั้งแต่การเริ่มผลิตไปจนถึงการจำหน่ายเลยครับ ผลลัพธ์คือชาวบ้านดอนตะเคียนมีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

จนปี 2562 หมู่บ้านดอนตะเคียน ได้รับการสนับสนุนจาก **สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)** มาพัฒนาต่อยอดจากเกษตรปลอดภัยไปสร้าง **เกษตรกรต้นแบบทำนาอินทรีย์** เชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้กับชาวบ้านที่สนใจ และดึงเยาวชนระดับชั้น ม.1 - ม. 3 ซึ่งมีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันอยู่แล้ว เข้ารับการอบรมด้วย เป็นการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เยาวชนที่อาจไม่มีโอกาสหรือไม่อยากเรียนต่อ ก็จะมีความรู้เรื่องการประกอบอาชีพทางการเกษตรติดตัวไปเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้

# เรื่องเล่าพลังชุมชน

ฉบับที่ 61 วันอังคารที่ 29 กันยายน 2563



ปัจจุบันชาวบ้านดอนตะเคียน ได้ขยายจำนวนสมาชิก และพื้นที่ผืนนาจากการปลูกข้าวเคมีมาเป็นนาข้าวอินทรีย์ ที่ให้ผลผลิตคุณภาพดีและมีราคาสูงขึ้น โดยจำนวนสมาชิก เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากเดิมเพียง 9 ราย พื้นที่นา 157 ไร่ ขณะนี้มีสมาชิก 18 คน รวมที่นามากถึง 600 ไร่ เลยครับ และยังมีเครือข่ายเพิ่มเติมทั้งจากภายในหมู่บ้าน และพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงกลุ่มเครือข่ายเกษตรกรจากจังหวัด เพชรบูรณ์ และเครือข่ายภาคอีสานอีกด้วยครับ

ตัวช่วยที่ทำให้ชาวบ้านดอนตะเคียนทำนาอินทรีย์ ได้ผลดี คือ การใช้ “จุลินทรีย์สังเคราะห์แสงท้องถิ่น” ที่ ร.อ.พงศศักดิ์ บุตรเมือง วิทยากรเกษตรทฤษฎีใหม่ ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ได้แนะนำ ศาสตร์พระราชา ในหลวงรัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ มาคิดค้นสูตร โดยคัดเชื้อจุลินทรีย์ตัวดีจากแหล่งน้ำในชุมชนไปเพาะเชื้อ แล้วนำจุลินทรีย์ไปใช้ในการฟื้นฟูสภาพดิน สภาพแวดล้อม นำวัสดุในชุมชนมาผลิตเป็นฮอร์โมนหรือสารไร้แมลง ป้องกันเชื้อรา โดยชุมชนยังสามารถต่อยอดปรับสูตร ได้ตามความเหมาะสมอีกด้วยครับ

ความภูมิใจที่เกิดจากการได้ทดลองลงมือทำจริง จนเห็นผลสำเร็จ ชาวบ้านดอนตะเคียนจึงได้ขึ้นเวที **สมัชชาสุขภาพชายทุ่ง นครสวรรค์ “สร้างนครสวรรค์ สู่มือเมืองเกษตรอินทรีย์”** ปี 2562 ส่งต่อความรู้นี้ให้กับคนอื่น ๆ บอกเล่าเรื่องราวชุมชนบ้านดอนตะเคียนเกษตรปลอดภัย และโซ่ผลงาน “**สารจุลินทรีย์ชีวภาพหรือจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงท้องถิ่น**” ที่นำมาใช้ทดแทนสารเคมีได้จริง ผลผลิตสามารถเก็บไว้ได้นาน ต้านทานโรคแมลงได้ดี โดยมีเครือข่ายและหน่วยงานเข้าร่วมเรียนรู้และชื่นชมผลงานจำนวนมาก



แม้พื้นที่ดอนตะเคียนจะอยู่ในเขตเงาฝน มีความแห้งแล้ง และขาดแคลนแหล่งน้ำในการเพาะปลูก แต่ก็สามารถทำนาอินทรีย์ โดยใช้จุลินทรีย์สังเคราะห์แสงท้องถิ่น ที่ให้ผลดีกับนาข้าวของพี่น้องมาก ๆ ปริมาณข้าวที่ได้ แม้จะน้อยกว่าการทำนาแบบใช้เคมี แต่ราคาขายที่สูงกว่า นาข้าวที่ใช้เคมีถึง 3 เท่า ทำให้ชาวบ้านมีเรี่ยวมีแรง เหลือกำไรมากกว่าการทำนาโดยใช้เคมี พอมีพอกิน แถมยังมีสุขภาพดีอีกด้วยนะครับ

**พี่สาธิตา** เล่าเพิ่มเติมถึงการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ว่า ไม่เพียงดูแลเรื่องการผลิตภาคการเกษตรเท่านั้น แต่ยังดูแลเรื่องการสร้างชุมชนเข้มแข็ง และหนุนเสริมชมรมผู้สูงอายุอีกด้วย โดยกำลังทำโครงการเลี้ยงไก่และจัดการระบบเลี้ยงด้วยจุลินทรีย์ ที่จะช่วยให้ได้ไข่ที่มีคุณภาพมากขึ้น และเสริมสร้างกำลังใจให้ผู้สูงอายุ รู้สึกมีคุณค่า ที่ทำแล้วต้องได้ผลทั้งสุขภาพกายสุขภาพใจ และเรื่องปากท้องไปพร้อม ๆ กันด้วยครับ ทั้งยังกำลังวางแผนเรื่องการตลาด การแปรรูปเป็นข้าวสาร ข้าวกล้องอกเพิ่มเติมอีกด้วยครับ โดยเป้าหมายสูงสุดของชุมชน คือ การเป็นศูนย์เรียนรู้ชีววิถี ปลูกพืชผักทนแล้ง เรียนรู้ทฤษฎี การบริหารจัดการทางเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน และนำไปต่อยอดได้จริง ไม่ว่าจะเป็วิกฤติเศรษฐกิจตั้มยำกุ้ง จนถึงวิกฤติสุขภาพโควิด-19 ชาวบ้านดอนตะเคียนก็ไม่เดือดร้อน เพราะมีกินมีใช้ พึ่งพาตนเองได้อย่างสบาย



แล้วพบกันใหม่ฉบับหน้านะครับ